

Datum
2023-02-02

Diarienummer
KLN-2019/1281.374

Handläggare
Natur- och klimatavdelningen
08-535 364 68
nicklas.johansson@huddinge.se
Miljö- och bygglövsförvaltningen

Natur- och stadsmiljönämnden

Redovisning av uppdrag om övergripande översyn kring kommunala naturreservat samt arbetet med att ta fram kriterier och förutsättningar för revidering av dess skötselplaner

Förslag till beslut

Natur- och stadsmiljönämnden beslutar att godkänna rapporten, enligt bilaga 1 till förvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 2 februari 2023, som redovisning på uppdragen;

1. från kommunfullmäktige den 17 december 2018, § 36, till dåvarande natur- och byggnadsnämnden att
  - a) genomföra en övergripande översyn utifrån behov av revidering av syften, föreskrifter, skötselplaner samt eventuell justering av gränser för kommunala naturreservat i Huddinge kommun, utifrån perspektivet att kommunen växer.
  - b) inom den övergripande översynen särskilt studera förutsättningarna att inom naturreservatets föreskrifter ge möjligheter att främja friluftaktiviteter.
2. i klimat- och stadsmiljönämndens verksamhetsplan för 2022 att fortsätta arbetet med att ta fram kriterier och förutsättningar för revidering av skötselplaner.

Sammanfattning

Dåvarande natur- och byggnadsnämnden hemställde 2018 till kommunfullmäktige att uppdra åt nämnden att genomföra en översyn och revidering av syften, föreskrifter, skötselplaner samt eventuell justering av gränser för kommunala naturreservat i Huddinge kommun.

Kommunfullmäktige tillstyrkte den 17 december 2018 hemställan med tillägget att den övergripande översikten ska göras utifrån perspektivet att kommunen växer. Vidare gavs nämnden i uppdrag att inom den övergripande översynen särskilt studera förutsättningarna att inom naturreservatets föreskrifter ge möjligheter att främja friluftaktiviteter.

HUDDINGE KOMMUN

Postadress
Huddinge kommun
Miljö- och bygglövsförvaltningen
141 85 Huddinge

Besök
Hälsövägen 7
Flemingsberg

Tfn vxl 08-535 300 00

mbf@huddinge.se
www.huddinge.se

Förvaltningen har stegvis utrett frågeställningarna. I klimat- och stadsmiljönämndens verksamhetsplan för 2022 fick förvaltningen i uppdrag fortsätta arbetet med att ta fram kriterier och förutsättningar för revidering av skötselplaner, med syfte att få en bild av möjligheterna och eventuella behov av att revidera dessa för att öka tillgängligheten till friluftsliv.

Naturvårdsverket, som är central vägledande myndighet för bland annat områdesskydd, har tagit fram riktlinjer för hur bildande och förvaltning av naturreservat ska ske. I vägledningarna ingår beslut och utformning av skötselplaner. En skötselplan beskriver de åtgärder som behöver vidtas i området för att syftet med naturreservatet ska kunna uppnås och som får vidtas av förvaltaren inom ramen för dennes befogenheter och ansvar. Förvaltningen har därför inte sett behov att ta fram egna kriterier för revidering av skötselplaner då vägledning och riktlinjer redan finns. Förvaltningens utredning och bedömning är att det inte är möjligt att öka tillgängligheten till friluftsliv genom att ändra i skötselplanen. Detta under förutsättning att tillgänglighetsåtgärderna är plats- eller anläggningsbundna som exempelvis anlagd strandpromenad, brygga eller liknande. Sådana åtgärder är redan förbjudna enligt föreskrifterna.

En ny skötselplan får beslutas av den myndighet som inrättat naturreservatet. Beslutsmyndigheten för Huddinges kommunala naturreservat är kommunfullmäktige.

Förvaltningen har identifierat och visat exempel på områden där det skulle kunna finnas behov av att ändra skötselzon. Dock är skötselzonerna kopplade till reservatsföreskrifterna och en ändring av dessa, om det innebär en lättnad av skyddet, jämföras med ett upphävande av föreskriften och eller naturreservatet. Detta är betydligt svårare att ändra än en skötselplan och kräver ett nytt beslut för naturreservatet. Ett nytt beslut för att ändra föreskrifter kräver, förutom synnerliga skäl enligt miljöbalken, mer tid och resurser för arbetet och processen inför ett nytt beslut.

Beskrivning av ärendet

Dåvarande natur- och byggnadsnämnden hemställde den 16 april 2018, § 14 (NBN-2018/553), till kommunfullmäktige om ett uppdrag att genomföra en övergripande översyn utifrån behov av revidering av syften, föreskrifter, skötselplaner samt eventuell justering av gränser för kommunala naturreservat i Huddinge kommun. Kommunfullmäktige tillstyrkte den 17 december 2018, § 36 (KS-2018/1048) natur- och byggnadsnämndens hemställan med tillägget att den övergripande översikten ska göras utifrån perspektivet att kommunen växer.

Vidare gavs nämnden i uppdrag att inom den övergripande översynen särskilt studera förutsättningarna att inom naturreservatets föreskrifter ge möjligheter att främja friluftaktiviteter.

I tjänsteutlåtandet från kommunstyrelsens förvaltning, som låg till grund för fullmäktiges beslut, framhålls i förvaltningens synpunkter att det finns ett antal pågående frågeställningar kring naturreservatens gränser och föreskrifter med koppling till den pågående utvecklingen i kommunen som har nära samband med

uppgifterna som vid behov kan behöva samordnas. De geografiska frågor som lyftes fram var en aktualisering av ett uppdrag från 2005 om att se över gränser och föreskrifter för att möjliggöra utveckling av Kungens kurva i Gömmarens naturreservat, förutsättningarna för Tvärförbindelse Södertörn och Spårväg syd i Flemingsbergsskogens, Örlångens och Gömmarens naturreservat samt förutsättningarna i syfte att inrymma en förskola/skola inom fastigheten Gladö kvarn 1:1 i Örlångens naturreservat.

Förvaltningen har stegvis utrett frågeställningarna, vilket återredovisats i klimat- och stadsmiljönämndens verksamhetsberättelser. I verksamhetsberättelsen för 2020 angavs att arbetet 2021 fortsätter som ett uppdrag till förvaltningen att ta fram kriterier och förutsättningar för revidering av skötselplaner. Syftet var att få en bild av möjligheterna och eventuella behov av att revidera dessa för att öka tillgängligheten till friluftsliv. I verksamhetsplanen för 2022 gav klimat- och stadsmiljönämnden förvaltningen i uppdrag att fortsätta arbetet med att ta fram kriterier och förutsättningar för revidering av skötselplaner

Förvaltningen har tagit fram en rapport, bilaga 1, som redovisar resultatet av utredningen av de olika frågeställningar som har lyfts dels i de ursprungliga uppgifterna från kommunfullmäktige, dels nämndens uppdrag till förvaltningen i verksamhetsplanen för 2022. Genom framläggande av denna rapport föreslås uppgifterna vara fullföljda.

Förvaltningens synpunkter

För att genomföra uppgifterna har förvaltningen gått igenom riktlinjer och lämpliga vägledningar från Naturvårdsverket som är den centrala myndigheten i hantering av skyddade områden som exempelvis naturreservat. Lagstiftningen kring skyddade områden finns i miljöbalken (7 kap.). Förvaltningen har haft samråd med Länsstyrelsen och Naturvårdsverket samt interna kontakter mellan olika avdelningar inom förvaltningen och samhällsbyggnadsavdelningen vid kommunstyrelsens förvaltning.

Under pågående arbete har förvaltningen konstaterat att flera av de särskilda förutsättningarna redan är uppfyllda inom respektive naturreservats föreskrifter och skötselplaner. För andra delar av uppdraget ser förvaltningen svårigheter att uppfylla de lagkrav som finns i samband med ändring av gräns för naturreservat, införande av föreskrifter med tillhörande undantag.

Nedan redovisas kortfattat det resultat förvaltningen kommit fram till. För en mer utförlig redovisning av uppdraget, förutsättningar och bedömning hänvisas till rapporten.

För Tvärförbindelse Södertörn ska inte föreskrifterna utgöra något hinder i Gömmarens, Örlångens och Flemingsbergsskogens naturreservat. Förvaltningen bedömer att en revidering av beslut eller föreskrifter inte är nödvändig avseende Trafikverkets vägprojekt. Dock kommer Tvärförbindelse Södertörn att resultera i att delar av naturreservat upphävs på grund av intrång från utökat vägområde. Förvaltningen bedömer att Tvärförbindelsen, i egenskap av riksintresse väg, utgör

synnerliga skäl för ett upphävande. Detta förutsätter skälig kompensation av intrånget.

Föreskrifterna i Gömmarens naturreservat ska inte utgöra hinder för Spårväg syd. Justering av gräns eller föreskrifter bedöms inte vara nödvändigt för detta projekt.

I föreskrifterna för Gömmarens naturreservat finns inget undantag för en utveckling av Kungens kurva. För att möjliggöra en utveckling av Kungens kurva söder om Kungenskurvaleden krävs ett upphävande för del av Gömmarens naturreservat. En justerad gräns utmed Kungenskurvaleden skulle möjliggöra utveckling av Kungens kurva och samtidigt behålla områden med höga naturvärden. Som kompensation för intrånget i Gömmarens naturreservat har Flottsbro-området föreslagits som naturreservat. Förvaltningen bedömer att en utveckling av Kungens kurva inte uppfyller lagstiftningens krav på synnerliga skäl för ett upphävande. För övrigt har Flottsbro-området sådana naturvärden och värden för friluftslivet att det självständigt kan utgöra grund för bildning av naturreservat.

Området aktuellt för förskola/skola vid Gladö kvarn 1:1 är belägen inom Örlångens naturreservat. Området omfattas en byggnadsplan från 1939 (24-A.4, 0126K-9646) som anger bestämmelse I för marken, ”får endast användas för idrottsändamål och därmed samhörigt ändamål”. Kommunstyrelsens förvaltning har i utredning konstaterat att det inte behövs någon justering av gränsen för att kunna bygga en förskola/skola på föreslagen plats i Gladö kvarn. Det har också redovisats i förvaltningens verksamhetsplan från 2020.

Att utöka möjligheterna till friluftaktiviteter i anslutning till kommunens sjöar genom exempelvis strandpromenader och tillgänglighetsåtgärder som bryggor och båtuppläggningsplatser är inte möjligt genom en revidering av en skötselplan. Förvaltningens samlade bedömning är att det redan idag finns goda förutsättningar för möjligheter till friluftaktiviteter i anslutning till kommunens sjöar. Där det bedöms förenligt med reservatets syfte och med utgångspunkt i platsens specifika förutsättningar kan en anläggningsbunden tillgänglighetsåtgärd tillkomma genom dispens och/eller tillstånd i det enskilda fallet.

Till detta tillkommer också strandskyddsbestämmelserna för de flesta sjöar och vattendrag inom kommunen. Dessa bestämmelser kvarstår även i det fall eventuella undantag skulle kunna införas i naturreservatens föreskrifter eller genom reviderad skötselplan enligt uppdraget.

Förvaltningen har vidare inte sett behov att ta fram egna kriterier för revidering av skötselplaner då central vägledning och riktlinjer redan finns. Förvaltningen menar att sådana tillgänglighetsåtgärder inte är möjliga och lämpliga att hantera i en reviderad skötselplan. Detta på grund av att exemplifierade åtgärder och liknande redan är förbjudna enligt föreskrifterna och att det får anses som en försvagning av skyddet och/eller aktuell föreskrift, vilket likställs med ett upphävande av naturreservatet för gällande del. Det går således inte att underlätta förbjudna åtgärder genom ändringar i skötselplanen. Att införa ett generellt undantag från föreskrifterna för föreslagna åtgärder för strandpromenader och

tillgänglighetsåtgärder som bryggor och båtuppläggningsplatser bedöms inte utgöra synnerliga skäl.

Sammanfattningsvis kan förvaltningen konstatera att införa sådana ändringar som anses som upphävande av naturreservat, ändring av gräns, ändrade syften eller ändrade föreskrifter med undantag är att jämställa med att besluta om ett nytt reservat. Att utföra revidering av samtliga kommunala naturreservat är en mycket stor, komplex uppgift och inte minst tidskrävande. Enligt Länsstyrelsen tar en reservatsbildning i deras regi i normala fall mellan tre och fem år. Förvaltningens bedömning är att arbetet med en revidering innebär omkring 25 % av en heltidsanställning under denna tidsperiod, vilket inte ryms i förvaltningens ordinarie budgetram. Huddinge kommun kan dessutom bli återbetalningsskyldig av de markåtkomstbidrag som kommunen fick av Naturvårdsverket i samband med att naturreservaten bildades. Markåtkomstbidrag är en ersättning kommunen kan få för kostnader eller förlorade förväntade intäkter som uppstår i samband med inrättande av naturreservat. Slutligen så finns för flera av Huddinges naturreservat väldigt många sakägare och nyttjanderättshavare vilket innebär risk för överklaganden som också kan förlänga processen. Det finns också en risk att överklaganden leder till att beslut om att upphäva reservat avslås i överprövande instans, om synnerliga skäl för upphävandet saknas.

Ekonomiska och juridiska konsekvenser

Miljö- och bygglovsförvaltningens bedömning är att förslaget till beslut inte får några ekonomiska eller juridiska konsekvenser.

Toralf Nilsson
Teknisk direktör

Anna Sandklef
Avdelningschef Natur- och klimatavdelningen

Bilagor

- Bilaga 1. Översyn kommunala naturreservat – Utredning om kriterier för revidering av skötselplaner och bedömning av särskilda frågeställningar

Datum
2023-02-02

Diarienummer
KLN-2019/1281.374

Beslutet ska skickas till
Kommunstyrelsen